

เทศกาลการเรียนรู้ พลเมืองเยาวชนส่องแสง ปีที่ 4
พลเมืองเยาวชนรุ่นใหม่ตามแนวพระราชดำริ
วันที่ 18 ธันวาคม 2559 ณ ห้องกระเกต โรงแรมกรีนเวิลด์ สงขลา
โดยสงขลาฟอรั่ม สนับสนุนโดย มูลนิธิสยามกัมมาจล ธนาคารไทยพาณิชย์
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

.....

รศ.ดร.ณัฐพงศ์ จิตธนรัตน์
กล่าวการสะท้อนความคิด

สวัสดีครับน้องๆ เด็กและเยาวชนโครงการเยาวชนส่องแสง, ท่านมิตรรักทุกท่าน, ท่านคณะครู, ท่านอาจารย์ ท่านผู้ใหญ่ใจดีทุกท่านครับ

ผมจะใช้เวลาสั้นๆ สักไม่เกิน 5 นาทีในการสะท้อนสิ่งที่ได้นำเสนอในเวทีทัศน์เมื่อสักครู่นี้ ผมได้ดูล่วงหน้า 3 รอบเมื่อคืน และก็มานั่งเขียนอะไรนิดๆ หน่อยๆ ในตอนเช้า ในขั้นต้นผมอยากจะขอบคุณสงขลาฟอรั่มนะครับที่ได้ชวนผมมาเข้าร่วมกิจกรรม และได้สะท้อนอะไรบางสิ่งบางอย่างเล็กๆ น้อยๆ

ผมรู้สึกเป็นเกียรติ รู้สึกยินดีและก็เต็มใจ อยากเสมอมาที่ได้รับโอกาสแบบนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในโอกาสในวันเวลาที่สังคมกำลังที่จะให้ความสำคัญกับการสร้าง “พลังเยาวชน” การส่งเสริมให้สนับสนุนเยาวชนให้ได้ เข้ามามีบทบาทในการสร้างสรรค์โลกให้น่าอยู่และก็รื่นรมย์มากขึ้น

ผมเชื่อโดยสนิทใจและไม่เคลือบแคลงใดๆว่า “สังคมที่ก้าวหน้า คือสังคมที่ให้คุณค่ากับการเป็นพลกำลัง พลเมืองที่ก้าวหน้าคือ พลเมืองที่กระตือรือร้นต่อการเปลี่ยนแปลง” สำหรับผมแล้วความกระตือรือร้นคือแรงผลักดันการเปลี่ยนแปลงและปฏิบัติการที่ยิ่งใหญ่ที่สุด

การที่สงขลาฟอรั่มได้พยายามสร้างสรรค์กิจกรรมและการส่งเสริมกิจกรรมในหมู่เด็กและเยาวชน การพยายามสร้างสรรค์นวัตกรรม การสร้างกระบวนการรักการพัฒนากับเด็กและเยาวชน ผมคิดว่าเป็นวิสัยทัศน์และเป็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญอย่างยิ่งยวดของสังคมไทยและสังคมโลก

บทเรียนที่ผ่านมามอบกับเราทั้งหลายว่า การสร้างสรรค์เด็กและเยาวชนให้เป็นพลเมืองที่กระตือรือร้นนั้น จะต้องมีการปฏิบัติการและการลงมือทำที่ต่อเนื่องและมีชีวิตชีวา เพราะความต่อเนื่องและความมีชีวิตชีวาจะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่น, ความฝัน, จินตนาการ และที่สำคัญคือการบ่มเพาะรูปการมีจิตสำนึก และโครงสร้างความรู้สึกลึกซึ้งของเด็กๆ และเยาวชน ให้เขาเหล่านั้นมีชีวิตสาธารณะ ที่รักและผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับผู้คน กับสังคม กับชุมชน และโลกธรรมชาติ และที่สำคัญคือ การลงมือพร้อมสำหรับการปกป้องเพื่อสิทธิที่เขาเชื่อมั่นเหล่านั้นอย่างกล้าหาญ

อย่างไรก็ตามผมคิดว่า ชีวิตสาธารณะจะต้องเชื่อมโยงผู้คนได้อย่างหลากหลายและหลายชั้นชน เราไม่อาจสร้างสรรค์การเปลี่ยนแปลงด้วยลำพังเพียงตัวเราคนเดียว เพราะฉะนั้นการพยายามสร้างสรรค์ความร่วมมือภาคีต่างๆในสังคม กับกลุ่มต่างๆ ในสังคมนั้นก็เป็นเรื่องที่มีจำเป็น และต้องดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ รวมไปถึงการเผยแพร่การสื่อสารออกไปสู่สาธารณะ ผู้คนในสังคมได้รับทราบในกิจกรรมที่ดังมาเหล่านี้ด้วย ซึ่งผมคิดว่าเราสามารถทำได้ไม่ยากนัก

สังคมดั้งเดิมเป็นสังคมที่เปี่ยมไปด้วยความรัก ความเคารพ ความเอื้ออาทรต่อกันและกัน ทั้งต่อเพื่อนมนุษย์และโลกธรรมชาติ แต่ระบบการศึกษาสมัยใหม่ทำให้สิ่งต่างๆเหล่านี้ ฉีกขาดและก็แห้งวินไป การศึกษาถูกกลดทอนให้เป็นเกณฑ์บันไดของการไต่เต้าและการเปลี่ยนถูกเลื่อนชั้นในสังคมเท่านั้น แต่นั่นผมคิดว่ามันเป็นสิ่งที่ไม่ได้เสียหายมากนัก เท่ากับว่าระบบการศึกษาทำให้เด็กๆ และเยาวชน และผู้ที่เข้าสู่ระบบการศึกษา ได้กลายเป็นปัจเจกชนที่สุดโต่ง ลืมรากเหง้า ลืมชุมชน ลืมสังคมท้องถิ่นของตัวเอง ลืมหมดไปอย่างโดยสิ้นเชิง

กิจกรรมของน้องๆ เด็กๆของเยาวชนที่ทางสงขลาฟอรั่ม และทางผู้ใหญ่ใจดีทั้งหลายได้ร่วมกันสนับสนุน ทั้งที่ผ่านมาในวันนี้และครั้งต่อไป ได้บอกกับเราทั้งหลายว่า ถึงเวลาแล้ว ที่ระบบการศึกษาของเรจะต้องเปลี่ยน ผมใช้คำสั้นๆว่า วันนี้เราจะจำเป็นต้องเปลี่ยนวิธีสอน เราจะต้องเปลี่ยนคนเพื่อให้คนของเราไปสู่การสร้างสรรค์การเปลี่ยนโลก

ผมขออนุญาตพูดสั้นๆ ตรงนี้ว่า เปลี่ยนวิธีสอน เปลี่ยนคน เปลี่ยนโลก ผมจะขยายเรื่องนี้ในตอนบ่ายซึ่งผมเป็นวิทยากรด้วย โดยผมเชื่อว่าผมสามารถเปลี่ยนวิธีสอน เราก็จะสามารถเปลี่ยนคนได้ ถ้าเราสามารถเปลี่ยนคนได้ คนของเราจะสร้างสรรค์โลกให้น่าอยู่และสวยงามยิ่งขึ้นได้ และที่สำคัญ การเปลี่ยนเหล่านี้ จะทำให้ผู้เรียนสามารถแปลงศักยภาพอันสร้างสรรค์ เกิดแรงบันดาลใจและเชื่อมั่น กล้าหาญต่อการลงทุนสร้างสรรค์ต่อการเปลี่ยนแปลง การเปลี่ยนและการสร้างกระบวนการแบบนี้ ผมคิดว่าสิ่งสำคัญที่สุดเลยก็คือ จะช่วยลดวัฒนธรรมอำนาจ สังคมไทยเป็นสังคมอำนาจ ถ้าเราสามารถ “ลด-ละ-ทำ” อำนาจ ก็จะสามารถทำให้เราเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน ทำให้เราแบ่งปันกัน ทำให้เราเคารพกัน ทำให้เราไม่เกลียดกัน และทำให้เราซื่อสัตย์ตรงไปตรงมาต่อกัน

สังคมที่ทำให้เกียรติซึ่งกันและกันจะสามารถทำให้เราอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข ในทางกลับกัน เราไม่อาจสร้างสรรค์ที่สมานฉันท์ได้ トラバเท่าที่เราไม่เคารพ トラバเท่าที่เราไม่เชื่อมั่นว่าคนนั้นเท่ากัน

ขอกล่าวถึงสงขลาพอร์มและภาคี ในฐานะพี่เลี้ยง ผู้สนับสนุนหรืออะไรก็แล้วแต่ ผมคิดว่าการลงมือทำเพื่อการเปลี่ยนแปลง สำหรับเด็กๆและเยาวชนเหล่านี้เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ผมคิดว่าเราจะต้องสนับสนุนกันต่อไป รวมถึงผู้ใหญ่ใจดีที่ต้องสนับสนุนกิจกรรมต่อไปเหล่านี้ให้ได้อย่างต่อเนื่อง

แต่ผมมีใครข้อเสนอแนะ 2 ประการจากการสะท้อนคิด ประการแรกของการสะท้อนก็คือว่า คุณคิดว่างานเยาวชนและเด็กเป็นงานที่ยาก เป็นงานที่ซับซ้อน เป็นงานที่ไม่ได้เห็นการเปลี่ยนแปลงในเร็ววัน เพราะฉะนั้นในอนาคตเราอาจจะจำเป็นต้องสร้างกลุ่มเยาวชนตัวแบบ กลุ่มเยาวชนที่ผมเน้นว่า กลุ่มเยาวชนตัวแบบ และผมไม่ต้องการเห็นเยาวชนฮีโร่มาเป็นต้นแบบ แต่เราต้องการกลุ่มที่สร้างพลังสร้างสรรค์ร่วมกันในการขับเคลื่อนกิจกรรม เพราะกลุ่มเยาวชนตัวแบบเหล่านี้ เขาจะสร้างถ่ายทอด และสื่อสารร่วมกัน ขับเคลื่อนกิจกรรมร่วมกันในหมู่พวกเขาเองได้อย่างมีคุณภาพในอนาคต

ประการที่สอง การทำโครงการประเมินจากการเรียนรู้ที่สำคัญสัมพันธ์กับเรื่องเล็กๆ เรื่องง่ายๆในท้องถิ่นเป็นกิจกรรมที่น่าจะได้รับการส่งเสริมต่อไป เพียงแต่ว่าเราจะต้องระมัดระวังนิดเดียวว่า การทำโครงการจะไม่ต้องไปติดกับดักเรื่องเป้าหมายหรือผลผลิตที่เกิดจากการทำโครงการให้มากนัก

สิ่งที่ผมให้ความสำคัญคือผมอยากให้เราด้วยกันตระหนัก และตระหนักร่วมกันว่า ประสพการณ์การมาจะทำให้เด็กและเยาวชนเชื่อมั่น แข็งแกร่งและหาญกล้า ไขว่คว้าสายรุ้งแห่งความฝันและเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมได้ ท้ายที่สุด ผมอยากจะทำกับพวกเราทั้งหลายว่า เยาวชนและเราทั้งหลายถ้าหากว่า เราสามารถร่วมกันสร้างสรรค์สิ่งต่างๆเหล่านี้ให้เกิดขึ้นได้ รุ่งอรุณแห่งความหวัง กำลังรอพวกเราเราจะก้าวไปสรรค์สร้างต่อไป ขอขอบคุณครับ.